nio karo. Griuvenų sluoksnyje nuo 0,6–1,8 m gylio atidengta XX a. pradžioje statyto, XX a. viduryje nugriauto raudonų plytų mūro pastato rūsio dalis (5 pav.). Ją sudaro rūsio įėjimas, siena, kamino dalys ir grindys. Rūsys buvo senamiesčio berniukų mokyklos ūkinės paskirties priestato dalis. Atidengta statinio dalis 5,1 m ilgio, 2,5 m pločio, 0,8–2,1 m aukščio. Rūsys mūrytas iš tinkuotų raudonos molio masės plytų (apie 26x12x6 cm dydžio), tarpusavyje rištų kalkių skiediniu, patalpos grindys išpiltos betonu. Įėjimo į rūsį anga yra 1,1 m pločio ir 1,8 m aukščio.

Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo taryba nustatė, jog atidengtos statinių liekanos yra Klaipėdos senamiesčio vertingoji savybė. Todėl tyrimai šioje vietoje nutraukti nepasiekus įžemio, o požeminiai konteineriai neįrenginėti. Archeologinę vertę turinčių radinių šioje vietoje neaptikta.

Bendrai visose 3 vietose ištirtas 95 m^2 plotas, aptikta ir inventorinta 140 radinių. Rasta dviejų XX a. I pusės statinių, nugriautų, manoma, II Pasaulinio karo metais, liekanų. Taip pat aptikta XX a. II pusės sandėliukų ir jų rūsių liekanų bei laikotarpiu iki XVII a. datuojamos medinės konstrukcijos, siejamos su Klaipėdos pilies gynybinių griovių sistema.

The Investigation in Klaipėda

An archaeological investigation (a total of 95 m^2 excavated) was conducted at underground household waste container installation sites at various locations in Klaipėda Old Town. The investigation revealed second half of the 16th–20th-century cultural layers (Fig. 1) and catalogued 140 finds, mainly sherds of household pottery and structural ceramics, glass bottle shards, and kaolin pipe bowls and stems (Fig. 3). A clay net weight, several copper alloy book fittings, and a wooden barrel were also discovered. It likewise revealed 2 first half of the 20th-century structures (Figs. 2, 5), demolished, it is thought, during the Second World War, and wooden structures that date to prior to the 17th century (Fig. 4) and are connected with the defensive ditch system of Klaipėda Castle.

Roma Songailaitė, Rytis Šiaulinskas

Daržų gatvė 11B

2020 m. Klaipėdoje iki pastato Daržų g. 11B vykdyti dujotiekio įvado įrengimo darbai. Statybos vieta patenka į Klaipėdos senamiesčio (UK 16075) saugomą teritoriją, todėl prieš vykdant darbus, būsimos trasos vietoje iki projektinio 1,2–1,3 m gylio atlikti detalieji tyrimai. Jie vyko istorinėje Klaipėdos miesto dalyje – Odų (Frydricho) priemiestyje. 1692 m. Odų gatvelės priemiestis pavadintas Frydricho miestu. 1722–1723 m. šis Klaipėdos priemiestis teisiškai buvo sujungtas su senamiesčio teritorija (Elertas D., Odų gatvelė – Odų gatvelės priemiestis – Friedrichstadtas, Klaipėdos visuomenės ir miesto struktūros, *AHUK*, Klaipėda, 2005, t. XI, p. 146–172). Frydricho miesto planas ryškiau pradėjo formuotis XVII a. viduryje. Nuo 1722 m. priemiesčio gatvės pradėtos derinti prie senamiesčio plano. XVIII a. viduryje Frydricho miesto planinė struktūra buvo beveik susiformavusi. Daržų gatvė matoma jau XVII a. II pusės planuose. Gatvės P dalis vadinta Garten Strasse, o Š – Bader Strasse (Tatoris J., *Senoji Klaipėda: urbanistinė raida ir architektūra iki 1939 metų*, Vilnius, 1994, p. 61, 62).

1980 m. sklype Daržų g. 13 ir aplinkoje tyrimus vykdė J. Genys. Ištirtos 7 perkasos, bendras tirtas plotas 108 m^2. Tyrimų metu fiksuotas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame aptikta mūrinių pastatų, ūkinių

objektų, grindinių liekanų, datuotų XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. Tirta perkasa 7 patenka į 2020 m. tirto ploto 2 teritoriją (1 pav.). Čia 1980 m. perkasoje 7 60 cm gylyje aptiktas XVIII a. viduriu datuojamas akmenų grindinys, ūkinė duobė ir medinių grindų liekanos, o 70–80 cm gylyje fiksuotas XVII a. pabaiga datuojamas akmenų grindinys (*MLIM*, Pg. m. 7913, AS 25). 1994 m. J. Genys pratęsė tyrimus sklype Daržų g. 13. Būsimo priestato vietoje ištirta apie 75 m^2 dydžio perkasa ir žvalgyta 28 m ilgio tranšėja. Fiksuotas iki 2 m storio kultūrinis sluoksnis. 1980 ir 1994 m. tyrimų metu nustatyta, kad pagrindinis užstatymas koncentravosi tik prie gatvių, o kiemas buvo neužstatytas, arba čia stovėjo tik laikini ūkinės paskirties pastatai. Pats sklypas užstatytas XVII a. viduryje (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 246).

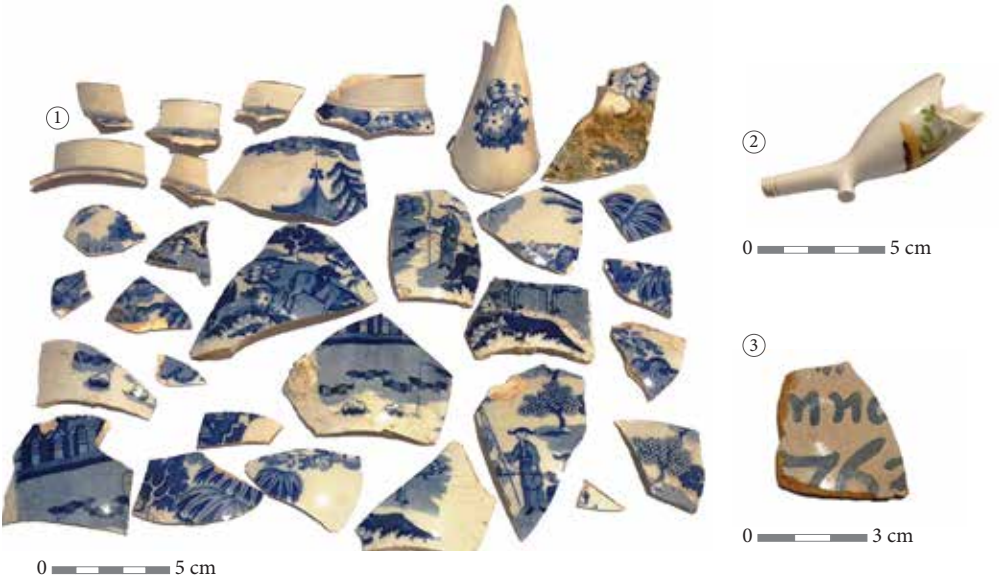
2020 m. detalieji tyrimai vyko 4 plotuose (1 pav.). Iš viso tirta apie 34,5 m^2. ***Plotas 1*** (27x1 m dydžio, tirta iki projektinio 1,2–1,3 m gylio, apie 27 m^2 plotas) kastas vidinio kiemo Daržų g. 11, 13 ir 11B teritorijoje (1 pav.). Tyrimų metu nustatyta, kad 60–70 cm gylyje atsidengia kultūrinis sluoksnis – juoda žemė su XVII–XIX a. radiniais: keraminių lėkščių, puodynių, dangtelių, puodelių, trikojų indų fragmentai, dengti ruda, geltona, balta ir mėlyna glazūra (2: 1 pav.), akmens masės bokalo dalis, olandiškos kaolino ir porceliano pypkių galvutės (2: 2 pav.) ir koteliai, koklių fragmentai, dengti žalia ir juoda glazūra, čerpės fragmentas su gūbriu, ženklintu „X“, melsvo ir stiklinių butelių šukės, neaiškios paskirties rato formos švininis (?) dirbinys, kaltinės vinys, langų stiklas, skalūno plokštelės dalis, metalinė saga bei lėkštės dugno šukė gelsvo molio, kurios vidus dengtas balta glazūra, matyti užrašas „..nno..“ „..763“ (galbūt „anno 1763)“ (2: 3 pav.). Išsiskyrė vidinio kiemo V dalis, kur jau 35 cm gylyje

1 pav. Daržų g. 11B vykdytų detaliųjų tyrimų ir ankstesnių tyrimų situacijos planas: 1 – 2020 m. detalieji tyrimai prieduobių vietose; 2 – 2020 m. detalieji tyrimai būsimo dujotiekio vietoje; 3 – 2020 m. požeminio prastūmimo būdu nutiesta dujotiekio atkarpa; 4 – ankstesni tyrimai (1980 m. J. Genys, 1980 S. Patkauskas, 1994 m. J. Genys, 2006 m. R. Jarockis, 2020 m. M. Petkus). R. Šiaulinsko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2020 and earlier investigations at Daržų St. 11B: 1 – access pit sites excavated in 2020; 2 – future gas main site excavated in 2020; 3 – section of gas main laid by pipe jacking in 2020; 4 – earlier investigations (1980 by J. Genys, 1980 by S. Patkauskas, 1994 by J. Genys, 2006 by R. Jarockis, 2020 by M. Petkus).

fiksuotas pilkos smėlingos žemės sluoksnio viršus su XVII–XVIII a. radiniais. Kiemo V dalyje taip pat aptiktas XIX a. viduriu datuojamos ūkinės duobės fragmentas. Vertingame kultūriniame juodos žemės sluoksnyje, datuojamame XVII–XVIII a., be keturių nedidelių medinių kuolų, neaptikta jokių kitų objektų. Tyrimų metu plote 1 įžemis niekur nepasiektas.

2 pav. Plote 1 aptikti radiniai: 1 – XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios keraminio indo šukės, 0,6–1,2 m gylis; 2 – XIX a. porcelianinė pypkė, 0,7–1,1 m gylis; 3 – keraminio indo šukė su 1763 m. data, 0,9–1,2 m gylis. D. Paparigos nuotrauka

Fig. 2. Finds discovered in area 1: 1 – sherds of a late 18th – early 19th-century ceramic vessel found at a depth of 0.6–1.2 m; 2 – a 19th-century porcelain pipe at 0.7–1.1 m; 3 – a ceramic vessel sherd bearing the date 1763 at 0.9–1.2 m.

Plotas 2 (2,5x1,2 m dydžio, 3 m^2 plotas) tirtas vidiniame kieme greta pastato Daržų g. 13 ŠR sienos. Plotas atidengtas 1980 m. J. Genio tirtos perkasos 7 vietoje. Tais metais planuojant eksponuoti čia aptiktus objektus: akmenų grindinius, pamatų liekanas ir panašiai, ne visas perkasos plotas ištirtas iki įžemio (*MLIM*, Pg. m. 7913, AS 25*)*. 2020 m. atidengus plotą 2 nustatyta, kad tiriamoje vietoje 80–90 cm gylyje išlikęs tik nedidelis 1980 m. paliktų objektų (90x60 cm dydžio) fragmentas – nedidelių lauko akmenų grindinio fragmentas PR pusėje, atsiremiantis į 60 cm ilgio, 30 cm pločio, ir 5–7 cm storio lentos fragmentą, paguldytą ŠR–PV kryptimi (3 pav.). Po lenta atsidengė du 46x40x32 ir 41x38x35 cm dydžio akmenys. Tai medinio pastato pamato likučiai. Nuėmus pamatinius akmenis, 1,1–1,2 m gylyje atidengtas juodos žemės sluoksnis su XVII a. radiniais: puodynių

3 pav. Plote 2 atidengti 1980 m. fiksuoti akmenų grindinio ir lentos likučiai. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 3. The area 2 stone paving and plank remnants discovered in 1980.

ir lėkštės, dengtos žalia glazūra, šukės, juoda glazūra dengto koklio kampas. Sluoksnis tęsėsi iki projektinio 1,45 m gylio. Tyrimų metu plote 2 įžemis nepasiektas.

Plotas 3 (1,5x1,5 m dydžio, 2,25 m^2 plotas) kastas Daržų gatvės važiuojamosios dalies ŠV šaligatvio zonoje (1 pav.). Tiriant plotą iki 60–90 cm gylio fiksuoti supiltiniai XX a. datuojami sluoksniai, čia patiesti 6 elektros kabeliai ir dujotiekio vamzdis. Dėl didelio požeminių inžinerinių komunikacijų tankio plotas giliau netirtas. Tyrimų metu plote 3 įžemis nepasiektas.

Plotas 4 (1,5x1,5 m dydžio, 2,25 m^2 plotas) kastas Daržų gatvės važiuojamosios dalies ŠV krašte, šalia ploto 3, į PR nuo jo (1 pav.). Tiriant plotą iki 1,2 m gylio fiksuoti supiltiniai XX a. II puse datuojami sluoksniai ir juose patiesti du elektros kabeliai. 1,2 m gylyje fiksuotas 28–32 cm storio tamsiai pilkos nejudintos smėlingos žemės sluoksnis be radinių. Įžemis – gelsvai rudas sapropelis, atidengtas 1,5–1,53 m (H_{abs} 1,75–1,78 m) gylyje.

2020 m. tyrimų metu patvirtinti ankstesnių tyrimų surinkti duomenys, kad pagrindinis užstatymas koncentravosi tik prie Daržų gatvės, o kiemas buvo neužstatytas, arba stovėjo tik laikini ūkinės paskirties pastatai. Pats sklypas užstatytas XVII a. viduryje, prieš tai čia buvę daržai, tikėtina, nuo XVII a. pradžios.

Daržų St. 11B

In 2020, an excavation (4 areas totalling 34.5 m^2) was conducted in the inner courtyards at Daržų St. 11, 13, and 11B in Klaipėda and in their vicinity (Fig. 1). The investigation, down to the planned depth of 1.2–1.3 m, revealed 17th–20th-century layers with contemporaneous finds: sherds of household pottery, stove tile fragments, hand-forged nails, glass artefact shards, etc. (Fig. 2). Sterile soil was reached only in area 4, at a depth of 1.5–1.53 m. Area 2 yielded small fragments of stone paving as well as of a building's foundation and wooden floor from the 17th–18th centuries (Fig. 3). These objects had already been recorded during a 1980 investigation. The investigation determined that the main development in the mid-17th – late 18th centuries was concentrated only near Daržų Street.

KRETINGA

Jurgis Sadauskas

Vytauto gatvė 8

2020 m. Kretingoje, Vytauto g. 8, naujos dujotiekio trasos vietoje atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu ištirti du 1x1 m dydžio šurfai, 2 m^2 plotas. Vėliau žvalgyta viena 7x1 m dydžio tranšėja (7 m^2). Žvalgymų metu aptikus archeologiškai vertingą sluoksnį, visoje likusioje dujotiekio trasoje atlikti detalieji tyrimai – ištirta viena netaisyklingos formos perkasa (apie 28 m^2). Bendrai 2020 m. ištirtas apie 33 m^2 plotas (1 pav.). Aptariama vieta patenka į Kretingos senojo miesto vietos (UK 12310) bei Kretingos miesto istorinės dalies (UK 17091) teritorijas, yra jų PR dalyje. Apie 30 m į ŠV nuo tyrimų vietos (Vytauto g. 1) yra XIX a. II pusėje statytas prekybinis pastatas (UK 2262), apie 90 m į PV nuo tyrimų vietos (Rotušės aikštė 8) yra XIX a. II pusės Kretingos evangelikų liuteronų bažnyčios pastatų kompleksas (UK 29929).

2020 m. tyrimų vietos aplinkoje archeologiniai tyrimai vykdyti 1993, 2007, 2014 ir 2017 m. 1993 m. – J. Kanarskas (*KPC*, f. 9, ap. 1, b. 147), 2007 m. – G. Piličiauskas (*ATL 2007 metais*, 2008, p. 570), 2014 m. – D. Jazbutytė (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 618), 2017 m. – T. Ivanauskas (*ATL 2017 metais*, 2018, p, 708),